

Bahia - Brasiliens sjæl

For 21 år siden tilbragte familien Køhler fra Laven fem uger i Bahia i Brasilien. Nu er det tid til et gensyn

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Salvador og staten Bahia regnes af mange for »Det rigtige Brasilien«. Brazilianerne betegner selv staten som »Brasiliens sjæl«. Langt den overvejende del af befolkningen er af afrikansk afstamning, og Salvador med sine 3 millioner indbyggere skal være den største »afrikanske« by uden for Afrika.

Afrikansk kultur præger kulturen, køkkenet og religionen. For 21 år siden tilbragte vi fem uger af vores tre måneder lange rejse i Brasilien her i Bahia. Det er et gensyn, som vi har set frem til med stor forventning, og der kommer ikke malurt i bægeret, da taxachaufføren advarer os og siger, at vi skal være særligt opmærksomme, når vi bor i »Themis« på Praça da Cé i Pelourinho.

Vi modtages af en (airbnb)kvinde med kælenavnet Lu, som tager en runde i den gamle bydel med artiklens forfatter og de to voksne døtre, og som anbefaler et par musikscener og nogle steder at spise. Hun forklarer også hvilke gader, vi ikke skal gå ned af om aftenen.

Via en brasiliansk bekendt i København har vi fået kontakt til to sociale projekter i Salvador. Fruen og sønnen holder mor/søn dag, mens jeg tager på opdagelse med døtrene.

Særlig fest

Jeg har opstøvet adressen på et kontor, som er en slags administrativt centrum for terreios (templer), der afholder candomblé-fester. Candomblé er de oprindelige afrikanske traditioner suppleret med først og fremmest folkelig, brasiliansk katolicisme.

Vi finder ret let frem til stedet. En lille, tynd og gammel afrobrasiliansk mand står i døråbningen.

Er det candomblé-fest, vi vil overvære? Følg med her! Vi følger efter ham til et lille kontor, hvor han sætter sig bag et slidt og vakkeltvornet skrivebord. På væggen bag ham troner en stor plakat med en tilsyneladende vigtig mand med stort overskæg. Teksten siger: »Ombudsman for candomblé«. Sjovt, at den betegnelse på dansk er blevet verdensomspændende.

Der er faktisk en mulighed for at komme af sted i aften, siger manden. Det er lidt dyrt, synes vi, og han vil gerne have beløbet for os alle fem lige nu. Vi kan først give vores samtykke, når vi har talt med de to andre, og vi har kun én Brasil-telefon, så vi kan ikke ringe til hinanden. Han har ikke selv nogen telefon og vil nødtigt give os nummeret på chaufføren, før vi har betalt. Det har han en god grund til, finder vi ud af senere ...

Besøg på fodboldskole

Herefter finder vi en taxachauffør, der kører os langt ud til et af millionbyens fattigkvarterer for at besøge fodboldskolen: »Escolinha de futebol Arca da Aliança« samt et projekt, hvor piger kan uddanne sig til frisører.

Fodboldbane hvor underlaget er sand en er indhegnet af et knapt fem meter højt hegn og 40-50 drenge i alderen 6-12 år er i fuld gang med træningen. Vi præsenteres for Adilton Franca, der oprindeligt har startet projektet. Han benytter lejligheden til at holde en fem minutters brandtale for os: »Man må arbejde med de midler der er til rådighed. Det nytter ikke at vente, til udstyret og forholdene er helt optimale«. Her peger han på skraldespanden med slidte fodbolde. »Børnene her vokser op i et miljø med vold, prostitution og narko.

Der er ikke mange alternativer. Projektet her er et af de få«. Han får også lige med, at folk der begyndte her, er nået helt til Manchester U. Herefter stilles børnene op på en lang række, og han fortæller, at der er fint besøg helt fra Danmark i Europa. Folk, der er interesseret i deres projekt.

Kort efter myldrer samtlige drenge hen til Josefine og Olivia, der sidder i hver sin Silvan-stol for at trykke dem i hånden.

Lokale venner med

Det viser sig, at frisør-projektet ligger i nærheden, og at vores veninde Geisa kender vedkommende, så hun tilbyder, at vi går derhen sammen. På vejen er vi forbi en fodboldbane med godt brugt kunstgræs, hvor de lidt større børn får lov til at træne. Vi går gennem et område af byen, hvor vi ikke kunne gå, hvis ikke vores lokale venner var med.

Der ligger store bunker af affald på fortovet flere steder. Omsider er vi fremme ved frisørsalonen.

Glisemile inviterer os indenfor, hvor vi snart sidder i en kreds på hver sin plasticstol. Hun fortæller, at for mange

var salonen det eneste fritidstilbud. Projektet voksede og forplantede sig til flere mennesker og spredtes til andre lokaler i byen.

Den lille gamle mand, der sidder og lytter med, har en lang karriere bag sig som instruktør i kampsporten capoeira.

Som det er tilfældet med salonen, har han i årtier engageret kvarterets unge mænd i kampsporten, så risikoen for at de blev involveret i narkohandel og kriminalitet mindskedes. Hans skole har medvirket til, at capoeira i dag har bredt sig til Europa og resten af verden.

To af mine børnebørn går til capoeira på Amager, hvor der netop har været graduering med flere hundrede deltagere, alene fra Københavnsområdet.

Mad i store gryder

Vores lille flok går nu rundt i kvarteret for at opsøge et terreio (tempel) for candomblé. Der er 4000 terreios i alt i Salvador. Det første er lukket, men i det følgende er to hvidklædte »mae de santos«-åndemødre - i færd med at lave mad i nogle store gryder til en masse mennesker senere på aftenen.

De inviterer ind og viser gerne deres små altre med guder og symbolske rekvisitter frem. Det er vildt spændende.

Der tages gruppebillede, før vi forlader stedet med en Uber-taxa. Måske er det et tegn i sol og måne, for nu begynder en chauffør at ringe for at overtale os til at tage til candomblé-fest i aften. Er det mon et turist set-up? Kan vi over-

skue en lang aften efter alt det, der er sket i dag? Ved 17-tiden er prisen faldet til 110 reais – 150.- kr/pers. Vi beslutter os for at slå til.

Tre kvarter senere bliver vi hentet af en chauffør, der kun taler portugisisk og en godt 60-årig mand, der fungerer som guide, og som taler ret godt engelsk.

På vej ud af den mørke by fortæller han at entreprenante velhavere, med bevæbnede bøllers hjælp, har jaget lokale væk fra deres jorder, - sat hegn op, - og nu er i færd med at bygge boliger, der sælges med store fortjenester.

Han fortæller også, at det er højest usædvanligt, at vi har henvendt os på candomblé-kontoret. Det er sikkert også derfor - skal det vise sig - at vi er de eneste til festen for orixá Shango (guden for torden og lyn), der ikke er lokale. Efter en halv times kørsel parkeres bilen for enden af en lille, smal og ualmindelig stejl blindgyde.

Afslappet og rar stemning

Chaufføren hiver et par lange hvide bukser frem, som jeg skal tage på. Marius har også shorts på, men han er ung, så det går nok, vurderer han. Vi går hen mod nogle hvidmalede bygninger.

Det ene er terreioet med de sædvanlige symbolske religiøse figurer, en bred søjle dækket af blade i midten og en håndfuld højryggede »kongestole« til de vigtige samt en masse hvide silvanstole langs væggen. På en stor åben plads er stillet an til et bål. Den følgende times

De rituelle candomblé fester følger en årskalender. Vi er heldige at deltage i denne fest for Shango, - guden for lyn og torden samt retfærdighed. Min vildeste drøm var at præsentere mine børn for en candomblé-fest på rejsen. Da vi er tilbage i lejligheden lidt før midnat, har vi alle en følelse af, at nu kan vi godt rejse hjem. Der er over en uge igen, men intet kan måle sig med det vi lige har oplevet.

GENSYN MED BRASILIEN

For 21 år siden var familien Køhler - far og mor og to små børn - på en tre måneders rundrejse i det nordøstlige Brasilien. Her 21 år efter er familien af sted igen og genser nogle af de samme områder. Det fortæller de om i en række artikler her i weekend-tillægget, hvor denne artikel er nummer seks i serien.

tid kommer folk sivende. Stemningen er afslappet og rar.

Hovedpersonerne er alle i hvidt, - kvinderne i store skørter. Vi bliver guidet ind at sidde på en af stolene i terreio'et. Det fem mand store trommeband begynder at spille en ensartet rytme medens de første 8 – 10 personer (åndedøtre- og sønner) langsomt vuggende bevæger sig rundt om »søjlen« i midten. »Pae de santo'en« (åndefaderen) er klædt i rødt, og hans rasta-agtige hår stritter ud af en kæmpemæssig turban på hovedet. Han udstråler en uendelig venlighed, og man har lyst til omgående at blive bedste ven med ham. De følgende to timer tager musikken til i intensitet og flere dansere, klædt med symbolske hovedbeklædninger, smykker og våben kommer til.

Offergaver til bålet

Ud på aftenen bevæger festen sig ud på terrænet, hvor bålet er tændt. De afrikanske trommerytmer fortsætter udenfor. Der bæres offergaver til bålet i form af forskellig mad. Flere af deltagerne er for længst i dyb trance.

Få meter bag os skydes knaldfyrværkeri af. Det giver nogle sindssygt høje brag. Ved 22-tiden er der en kort pause hvor flere af deltagerne klæder om og gør klar til at gå tilbage i terreioet med nogle store smukke blomsterbuketter. Lydstyrken har været tiltagende aftenen igennem. De 15-20 hovedpersoner kommer ind i terreio'et på ny. Det

er helt vildt at være vidne til. Dette er originalt, autentisk og gribende. Pae de santo'en smiler, filmer lidt med mobilen og tørrer jævnlgt sved af panden på de dansende. De smukke buketter lægges forsigtigt for foden af søjlen i lokalets midte. Vi får serveret vand og sodavand i engangskrus.

Føler sig som hædersgæst

Man føler sig som hædersgæst, - yderst velkommen. Det er varmt, og der trommes og synges højt og med stor intensitet på Yuroba-sprog. Ved halvelve tiden forsøger vi at få pigerne med hjem, men de er slet ikke færdige endnu.

Præcis den her oplevelse er den jeg helst ville præsentere mine børn for og den, jeg nødigst ville være foruden. Klokken 23 er de dog klar til at køre tilbage til Pelourinho. Vi bliver sat af i vores skumle hjørne af Praça da Cé ved midnatstid.

Vi har sagt lejligheden op fra i morgen og de kommende fire dage for at tage på eventyr i Bahia. Kan vi overhovedet overskue det? Vi går i seng og ser hvad morgendagen bringer.

Og den lille mand på kontoret for enden af den lange trappe. Hvorfor var han så febrilsk, så interesseret i at vi betalte, før vi forlod kontoret? Han var naturligvis nervøs for, at vi forhandlede vores egen pris med guide og chauffør, og han dermed gik glip af sin del af kagen. Det var præcis, hvad der endte med at ske!

I en af candomblé-festens sidste faser er mange af deltagerne forlængst i dyb trance. De smukke buketter lægges for foden af den grønne søjle i midten. Sang og trommer er steget i lydstyrke i løbet af aftenen. Det er en vanvittig heftig og overvældende oplevelse at deltage i.

Josefine og Olivia hilser på 40 svedige fodbold drenge fra fodboldskolen »Escolinha de Futebol Arca da Alianca«. Træneren har netop sagt, at der er fint besøg helt fra Europa. Projekter af denne type drevet af voksne frivillige, holder mange unge fra kriminalitet og narko.